

1974-01-01

ชนชั้นกับการเมือง

สมพงษ์ ชูมาก

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ชูมาก, สมพงษ์ (1974) "ชนชั้นกับการเมือง," *Journal of Social Sciences*: Vol. 11: Iss. 2, Article 2.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol11/iss2/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ชนชั้นกับการเมือง

สมพงศ์ ชูมาก

ความนำ

มีคนส่วนน้อยที่จะปฏิเสธว่า การขัดแย้งกัน ระหว่างชน ชั้นใน สังคมเป็น ปรากฏการณ์หนึ่งของการขัดแย้งทางการเมือง ในเรื่องนี้ มีทฤษฎีต่างกันอยู่ ๒ ทฤษฎี คือ (๑) ฝ่ายมาร์กซิสต์ เห็นว่า การขัดแย้งทางการเมืองทุกอย่าง มาจากการขัดแย้ง ระหว่างชนชั้นในสังคม โดยตรง (๒) ฝ่ายเสรีนิยมและฝ่ายอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ มาร์กซิสต์ เห็นว่าการขัดแย้งกัน ระหว่างชน ชั้นเป็นแต่ เพียง บั๊จย้อย่าง หนึ่ง ของ การ ขัดแย้งทางการเมืองยังมี บั๊จย้อยื่น ๆ อีก หลาย อย่าง นอกจากการ ขัดแย้งระหว่างชนชั้น ที่เป็น ที่มาของการขัดแย้งทางการเมือง

เรื่องชนชั้นในสังคมนี้ ทุกคนต้องยอมรับความจริงว่า มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์สมัยกรีกโรมัน เราจะเห็นว่า เปเลโตยังแบ่งประชาชนในเมืองออกเป็น ๓ ชั้น คือ ชนชั้นผู้ปกครอง (magistrats) นักรบ (guer-

riers) และเกษตรกร (agriculteurs) หรือ พวกช่างฝีมือ (artisans) การที่จะกำหนดว่าประชาชนจะอยู่ในชั้นใดชั้น ก็เป็นไปตามลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งก็จะถูกกำหนดโดย ๓ ลักษณะ คือ (๑) ความมีเหตุผล (๒) ความ มีอารมณ์โกรธง่าย (๓) รสนิยมทางโลกวิสัย* ผู้ที่โดยลักษณะธรรมชาติแล้ว เป็นคนมีเหตุผลจะเหมาะกับการปกครองสังคม บุคคลดังกล่าวก็เป็นชนชั้นปกครองส่วนผู้ที่ มีอารมณ์ โกรธง่ายเหมาะที่จะเป็นนักรบเพื่อป้องกันประเทศ สำหรับผู้ที่มีรสนิยมทางกามวิสัยจะเหมาะสำหรับทำงาน บริหารอยู่ในเมือง พวกนี้จะแสวงหาผลประโยชน์จากอุตสาหกรรม อาจเป็นทั้งกสิกร ช่างฝีมือนอกจากนี้ สำหรับเปเลโตนั้น ในสังคมยัง ประกอบด้วยทาสอีกด้วยแต่ทาสมิ ได้ยอมรับเป็น ชน ชั้นหนึ่งในสังคมในเมือง ทาสเป็นแต่เพียงทรัพย์สินสมบัติที่เดินได้ ทาสเป็นคนที่ทำงานให้แก่นาย

* M. Prélôt *Histoire des Idées politiques*. Dalloz. Paris, 1970, p. 63.

โดยใช้เวลาเพียงอย่างเดียว ไม่มีความคิด
อ่านหรือความฉลาด

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรง
เปรียบเทียบของมนุษย์ออกเป็นคอกบัวสี่เหล่าคือ
คอกบัวก้นบึ้ง คอกบัวที่อยู่กึ่งกลางระหว่าง
ผิวน้ำกับก้นบึ้ง คอกบัวระดับผิวน้ำ กับ
คอกบัวเหนือหน้า แต่การแบ่งระดับของมนุษย์
ของพระองค์ท่าน ได้แบ่งโดยอาศัยลักษณะทาง
จิตใจเป็นสำคัญคือ จิตใจนั้นประกอบด้วย
อวิชชามากหรือน้อย หรือไม่มีอวิชชาเลยระดับ
สูงสุดของมนุษย์ หมายถึงว่าระดับที่มนุษย์
สามารถรับ "ปัญญา" ปัญญาที่แท้จริงคือ
แสงสว่างที่นำไปสู่ความสงบสุขที่แท้จริง พระ
องค์ท่านมิได้เน้นถึง ความแตกต่าง กันทางด้าน
วัตถุนิยมเลย

สำหรับทางฝ่ายเสรีนิยมก็ยอมรับว่า ใน
สังคมมนุษย์เรามีชนชั้น ชนชั้นถูกกำหนดโดย
ระดับของการครองชีพ^๒ อย่างเช่น Lloyd
Warner และเพื่อนร่วมงานได้สำรวจชนชั้นใน
เมือง ๆ หนึ่งของสหรัฐ แล้วสรุปว่า ชนชั้นใน
เมืองแบ่งออกเป็น ๖ ชนชั้นคือ (๑) ชนชั้นสูง
สุด (๒) ชนชั้นระดับรอง (๓) ชนชั้นกลาง
ระดับสูง (๔) ชนชั้นกลางระดับรอง (๕) ชน
ชั้นต่ำระดับสูง (๖) ชนชั้นต่ำสุด

สำหรับทฤษฎีของมาร์กซ์ถือว่า การขัด
แย้งระหว่างชนชั้นเป็น ปัจจัยสำคัญของการ ขัด
แย้งทางการเมือง และได้วิเคราะห์เกี่ยวกับ
ชนชั้นตั้งแต่สมัย ประวัติศาสตร์มาจนถึง ปัจจุบัน
ซึ่งนักวิชาการในยุโรปยังคงวิพากษ์วิจารณ์ กัน
อย่างกว้างขวาง แม้กระทั่งในขณะนี้

๑. ทฤษฎี ของมาร์กซ์ เกี่ยวกับการต่อ สู้ระหว่างชนชั้น

ฝ่ายมาร์กซ์สันนั้นเห็นว่า การขัดแย้ง
ทางการเมืองเป็นผลสะท้อนจากการต่อสู้ระหว่าง
ชนชั้น ชนชั้นได้กำหนดขึ้นมาโดยระบบการ
ผลิต^๓ และระบบกรรมสิทธิ์ ซึ่งทั้งสองอย่าง
นี้เป็นผลมาจากสภาพทางเทคนิค (หรือ กำลัง
ที่ใช้ในการผลิต)

๑.๑ ความ เกี่ยวพัน ระหว่างการ ขัด
แย้งระหว่างชนชั้นกับการขัดแย้งทางการเมือง

ตามแนวคิดของมาร์กซ์ ปรากฏการณ์
ทางการเมืองจะขึ้นอยู่กับระบบการผลิตตามกระ
บวนการดังต่อไปนี้คือ เทคนิค (กำลังที่ใช้ใน
การผลิต) (นำไปสู่) ระบบการผลิตและระบบ
กรรมสิทธิ์ (นำไปสู่) ชนชั้นต่าง ๆ (นำไปสู่)
การต่อสู้ระหว่างชนชั้น (นำไปสู่) การขัดแย้ง

๒. กำหนดโดยเหตุผลทางวัตถุภายนอก มิใช่โดยลักษณะทางปัญญาความคิด (จิตใจ)

๓. กำหนดโดยลักษณะทางวัตถุภายนอก

ทางการเมือง เพราะฉะนั้น เทคนิคของการผลิตแบบดั้งเดิมจึงก่อให้เกิดระบบการผลิต และระบบกรรมสิทธิ์แบบโบราณ คือ ก่อให้เกิดสังคมนายกับสังคมทาส และจะมีการขัดแย้งระหว่างนายกับทาส และรัฐจึงกล่าวเรียกว่า "รัฐทาส" เทคนิคทางกลไกรรรมสมัยกลางได้ก่อให้เกิดระบบการผลิต และระบบกรรมสิทธิ์แบบ ศักดินาสวามีภักดิ์ (feodal) มีการขัดแย้งกันระหว่างขุนนาง เจ้าของที่ดิน กับผู้รับใช้ เราเรียกรัฐดังกล่าวว่าเป็น "รัฐระบบเก่า" เทคนิคทางอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิด ระบบการผลิตและระบบกรรมสิทธิ์แบบนายทุน และมีการต่อสู้ ขัดแย้งกัน ระหว่างนายทุนกับกรรมกร และก่อกำเนิดรัฐประชาธิปไตยแบบตะวันตกวิวัฒนาการของเทคนิค อุตสาหกรรม นั้นยังมีแนวโน้มที่จะกำจัดระบบกรรมสิทธิ์เอกชน อันเป็น พื้นฐานของระบบการผลิตแบบเก่าด้วย และเสริมสร้างระบบการผลิตแบบสังคมนิยม ซึ่งตามลัทธิมาร์กซิสต์จะทำให้การต่อสู้ระหว่าง ขนชั้นสิ้นสุดลง และบรรลุถึงการสูญสิ้นไปของ "รัฐ" หนึ่งหลังจาก ช่วงแห่ง ระบบเผด็จการ กรรมกรผ่านไปแล้ว

ระบบการผลิต (หรือระบบกรรมสิทธิ์) ก่อให้เกิดระบอบการเมืองต่าง ๆ นั่นก็หมายถึง ก่อให้เกิดการ ต่อสู้ระหว่าง ขนชั้นแบบต่าง ๆ

หลายแบบ นักทฤษฎีมาร์กซิสต์ปัจจุบันได้อธิบายถึง "แบบต่าง ๆ ของรัฐ" (types-d'Etat) กับ "รูปแบบของรัฐ" (formes-d'Etat) ดังต่อไปนี้คือ แบบของรัฐ หมายถึงถึงระบบชนชั้นที่มีอยู่แน่นอนแล้ว ซึ่งมีอยู่ ๔ แบบ คือ รัฐทาส (l'Etat esclavagiste) รัฐศักดินา (l'Etat féodal) รัฐนายทุน (l'Etat bourgeois) และรัฐสังคมนิยม (l'Etat socialiste) ภายในรัฐแต่ละแบบ ดังกล่าวนั้นจะปรากฏรูปแบบของรัฐ (formes-d'Etat) หลายแบบ หรือกล่าวอีกอย่างก็คือ ระบอบการเมืองหลายแบบ อย่างเช่น รัฐทาสในสมัยโบราณมี ทั้งระบบ เผด็จการ แบบอริปไตย หรือเปอร์เซีย และระบบทระราชย์แบบที่เกิดขึ้นในกรีกบางสมัย รัฐคือศักดินาวิวัฒนาการจากการกระจายอำนาจ ให้ขุนนางเจ้าของที่ดินอย่างมาก ซึ่งขุนนางแต่ละคนมีอิสระต่อกัน ขึ้นตรงต่อพระเจ้าแผ่นดิน ดังเช่นฝรั่งเศสสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ และในญี่ปุ่นสมัยโชกุน รัฐนายทุนมีทั้งระบบประชาธิปไตยแบบตะวันตก และระบบฟาสซิสต์ ในรัฐสังคมนิยมมีทั้งระบบแบบโซเวียต และระบบประชาธิปไตยของปวงชน (démocratie populaire)

๑.๒ การขัดแย้งอันเป็นหลักสำคัญและการขัดแย้งที่รองลงมา

สำหรับฝ่ายมาร์กซิสต์เห็นว่า การขัดแย้งพื้นฐานจะเป็นแบบเดียวกันในรัฐแต่ละแบบ ในรัฐโบราณมีการต่อสู้ระหว่างนายกับทาส ในรัฐนายทุนมีการขัดแย้งกันระหว่าง นายทุนกับกรรมกร ในทุกแบบจะเห็นว่าการขัดแย้งมีอยู่ระหว่าง "เจ้าของเครื่องมือการผลิตกับผู้ขายแรงงานเพื่อการอยู่รอด" แต่การขัดแย้งดังกล่าวนี้จะแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ กัน แล้วแต่ในระบบการปกครองรัฐแต่ละแห่ง ดังนั้น ในรัฐสมัยกลาง กลุ่มผู้รับใช้ (serfs) จะต่อสู้กับขุนนางเจ้าของที่ดิน ในรัฐนายทุนจะเห็นว่า การต่อสู้ระหว่างนายทุนกับกรรมกรมีได้เป็นแบบเดียวในทุกประเทศ ประชาธิปไตยตะวันตก อันเป็นประเทศซึ่งการต่อสู้ได้กระทำโดยผ่านทางพรรคการเมือง และกรรมกรมีสิทธิที่จะจัดตั้งองค์การของตนอย่างเสรี กับในประเทศที่ใช้ระบอบฟาสซิสต์ ที่นายทุนทำการปกครองโดยใช้วิธีการรุนแรงและเข้มงวด โดยทำให้ฝ่ายกรรมกรต่อต้านด้วยวิธีการใต้ดินแบบรุนแรงเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ การขัดแย้งอื่น ๆ ที่รองลงมาก็มียู่เสมอ และช่วยเพิ่มการขัดแย้งมูลฐานยิ่งขึ้น ซึ่งก็เกิดมาจากการขัดแย้งระหว่างชนชั้นเช่นกัน เพราะว่าการต่อสู้นั้นมีได้เป็นการ

ต่อสู้ระหว่างชนชั้น ๒ ชั้นเท่านั้น ใกล้เคียง ๆ กับชนชั้นที่สำคัญ ๒ ชนชั้น ที่เกิดจากระบบการผลิตและระบบกรรมสิทธิ์ที่เป็นอยู่นั้น ก็ยังคงมีชนอีกจำนวนหนึ่งอาจจะมากหรือน้อยซึ่งยังเกี่ยวพันอยู่กับระบบการผลิตแบบเก่าอยู่ในสังคมนั้น เพราะฉะนั้นเราจึงยังคงเห็นพวกขุนนางเจ้าของที่ดินและชาวนาในระบอบนายทุน เราอาจจะพบชนชั้น ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับระบบการผลิตในอนาคตด้วย ดังเช่นในรัฐศักดินาก็มีชนชั้นนายทุน ซึ่งเติบโตขึ้นจนกระทั่งมีอำนาจเท่าเทียมและ ถ้า หน้ากลุ่มขุนนาง เจ้าของที่ดิน ในที่สุดชนชั้นที่กำลังมีอำนาจ และ ชนชั้นที่กำลังเสื่อมอำนาจจึงพยายามแสวงหาพรรคพวกจาก ชนชั้นพื้นฐานต่าง ๆ ตามแต่ผลประโยชน์จะอำนวย นอกจากนี้ใน ชนชั้นแต่ละชั้น ก็ไม่มีอะไรเป็นแบบฉบับเดียวกันเลย แต่ละชนชั้นก็ประกอบด้วยหน่วยต่าง ๆ ที่แตกต่างกันและมักจะขัดกันเสียด้วยซ้ำ เช่น พ่อค้าย่อยขัดแย้งกับพ่อค้ารายใหญ่ นักอุตสาหกรรมขัดกับนายธนาคาร กรรมกรขัดกันเอง เป็นต้น

๒. วิเคราะห์ลัทธิมาร์กซิสต์ ในเรื่องนี้

ทฤษฎีของมาร์กซ์ ต้องการแสดงให้เห็นว่า การต่อสู้ระหว่างชนชั้นเป็นปัจจัยสำคัญของการขัดแย้งทางการเมือง อย่างไรก็ตาม ทฤษฎี

ข้อบกพร่องที่อ้างว่าปัจจัยอื่น ๆ เป็นปัจจัยที่สำคัญเหนือสิ่งใดในทุกสังคม ปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมดเป็นสิ่งล้าหลัง กระนั้นก็ทฤษฎีดังกล่าวของมาร์กซ์ก็มีส่วนจริง แต่มิได้เป็นความจริงเสียทั้งหมด

๒.๑ ลักษณะของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นในศตวรรษที่ ๑๙ และต้นศตวรรษที่ ๒๐

ในศตวรรษที่ ๑๙ คือ สมัยที่มาร์กซ์ได้คิดค้นทฤษฎีขึ้นมา และในต้นศตวรรษระหว่างชนชั้นตามนี้ที่มาร์กซ์กล่าวไว้ การขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายหัวเก่า (อนุรักษนิยม) กับฝ่ายเสรีนิยม ได้แก่ การขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มขุนนาง (aristocratic) กับกลุ่มนายทุน (bourgeois) ส่วนชาวนานั้นเป็น "กลุ่มสนับสนุน" พวกหัวเก่า การขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มเสรีนิยมกับกลุ่มสังคมนิยมก็คือ การขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มนายทุน (ร่วมกับกลุ่มขุนนาง) กับกลุ่มกรรมกร อย่างไรก็ตามก็ต่างจากปัจจัยที่กล่าวแล้วซึ่งมีปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น ศาสนา ชาติ เชื้อชาติ เหล่านี้เป็นต้น แต่ก็เป็นสิ่งรองลงมาจาก การขัดแย้งระหว่างชนชั้น และก็อาจเป็นผลประโยชน์ที่ซ่อนเร้นของชนชั้นก็ได้ ในขณะที่มาร์กซ์ได้คิดทฤษฎีของตนขึ้นมา และระยะที่ทฤษฎีของตนได้รับความนิยมนั้น

มากขึ้นนั้น ทฤษฎีการขัดแย้งระหว่างชนชั้นแสดงให้เห็นอย่างถูกต้องชัดเจนว่า เป็นขบวนการที่สำคัญของการต่อสู้ทางการเมือง แต่ก็ไม่น่าอนสมโอไปว่าทฤษฎีนี้จะใช้ได้กับทุกสมัยในประวัติศาสตร์

แม้แต่ในศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งเป็นระยะที่การต่อสู้ระหว่างชนชั้น เป็นสิ่งสำคัญเหนือสิ่งใดอื่นก็จริงอยู่ แต่มิได้เป็นปัจจัยอย่างเดียวของการขัดแย้งทางการเมือง ยังมีการแข่งขันในชาติ การขัดแย้งทางอุดมการณ์และศาสนา เป็นต้น ซึ่งมีบทบาทสำคัญเช่นกัน สิ่งเหล่านี้ลัทธิมาร์กซ์ได้ปฏิเสธ แต่ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่สืบผลจากการขัดแย้งระหว่างชนชั้น สำหรับมาร์กซ์ถือว่าศาสนาและอุดมการณ์ ชาติ นิยมหรือเชื้อชาตินิยมก็เช่นเดียวกัน ใช้สำหรับปิดบังผลประโยชน์ของชนชั้นด้วย ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวของมาร์กซ์ ก็เป็นความจริงแต่เพียงบางส่วน ศาสนาในส่วนหนึ่งอาจจะ เป็น "ยาเสพติดของประชาชน" ซึ่งทำให้ประชาชนผู้ถูกกดขี่ต้องยอมอดกลั้น ขณะเดียวกันก็ช่วยให้ชนชั้นอภิสิทธิ์ ได้รับ ผลประโยชน์ แต่ศาสนา เป็นสิ่งที่อยู่เหนือกว่าสิ่งที่กล่าวแล้ว ความปรารถนาที่จะได้อยู่ในสวรรค์ที่มองไม่เห็น มิใช่ เป็น เพียง แต่ผล สะท้อน

ระหว่างชนชั้นเท่านั้น **ลัทธิความรักชาติ** (patriotisme) ใช้สำหรับสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบบฉาบฉวยระหว่างผู้คนที่ถูกกดขี่ในชาติก็จริง แต่ขณะเดียวกันก็อย่าลืมว่าความรักชาติเป็นความรู้สึกตามธรรมชาติของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ ด้วย

๒.๒ ความสำคัญของการต่อสู้ระหว่างชนชั้น

ในประวัติศาสตร์ ทุกคนคงได้เห็นปัจจัยของการต่อสู้ระหว่างชนชั้นมาทุกยุคทุกสมัย แต่มีความสำคัญมากบ้าง น้อยบ้าง ต่าง ๆ กัน ลักษณะอันสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดที่มีอยู่ในศตวรรษที่ ๑๙ และต้นศตวรรษที่ ๒๐ ในการขัดแย้งทางการเมืองก็มีได้แสดงออกอย่างชัดเจน

สิ่งที่เกิดขึ้นมาก่อนศตวรรษที่ ๑๙ ก็คือ มวลชนได้ถูกขับออกไปจากชีวิตการเมือง มวลชนถูกเอารัดเอาเปรียบและไม่มีความรู้ทางวิชาการที่จะเข้าใจว่าถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างไร แต่ทำอย่างไรจึงจะให้พ้นจากภาวะการถูกเอารัดเอาเปรียบได้ รวมทั้งยังไม่มีเครื่องมือที่จะต่อสู้กับฝ่ายที่เอารัดเอาเปรียบเสียอีก การต่อสู้ทางการเมืองมีอยู่ในกลุ่มผู้นำในวงจำกัด ซึ่งอยู่ในชั้นเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน กลุ่มหรือส่วนที่แก่งแย่งอำนาจกันมาจากปัจจัยอื่น ๆ มากกว่า

จากการขัดแย้งระหว่างชนชั้น การแบ่งชั้นกันในชาติ การขัดแย้งทางอุดมการณ์และศาสนา ข้อโต้แย้งระหว่างกลุ่ม การแบ่งชั้นระหว่างบุคคล มีความสำคัญเท่า ๆ กัน การขัดแย้งระหว่างชนชั้น การต่อสู้ระหว่างชนชั้น จะเข้ามาเกี่ยวข้องเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ตัวอย่างเช่น เมื่อกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดที่กำลังต่อสู้แก่งแย่งอำนาจพยายามที่จะเรียกร้องการสนับสนุนจากมวลชนในการที่จะเอาชนะต่อกลุ่มอื่น หรือเมื่อมวลชนได้ทำการปฏิวัติด้วยกำลังรุนแรงขึ้น ๆ จะมีครั้งหนึ่ง นี่เป็นลักษณะการเมืองก่อนศตวรรษที่ ๑๙

ในศตวรรษที่ ๒๐ สังคมอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนแปลงการครองชีพของมนุษย์ ค่าครองชีพสูงขึ้น การขัดแย้งระหว่างชนชั้นลดลง แต่ก็มีได้หายไปเลยทีเดียว สังคมอุตสาหกรรมแบบตะวันตกในปี ๑๙๖๖ รู้สึกจะมีความเสมอภาคมากกว่าในปี ๑๘๖๖ อย่างไรก็ตามก็ยังคงยังไม่มีความเท่าเทียมกันอยู่มาก รายได้ที่ทำจริงของประชาชนในโซเวียต น้อยกว่าในประเทศยุโรปตะวันตก ความไม่เท่าเทียมกันของชนชั้นยังมีอยู่ในโลกตะวันตก เงินเดือนของลูกจ้างยังคงน้อยในระบบนายทุน แบบใหม่เนื่องจากจำนวนลูกจ้างเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ยิ่ง

กว่านั้น ความไม่เท่าเทียมกันของโอกาสก็มีอยู่ตลอดเวลา ขนชั้นกลุ่มหนึ่งที่มีน้อยและเป็นสังคมควบคุมเศรษฐกิจและการเมือง บริษัทเอกชนในตะวันตกยังคงอยู่ในความควบคุมของนายทุนใหญ่ ๆ ซึ่งกลุ่มนายทุนเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อรัฐบาล ถึงแม้ว่ากลุ่มนายทุนเหล่านี้จะไม่มีอำนาจเด็ดขาด เพราะว่าการเลือกตั้งทั่วไป (เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ การมีพรรคการเมือง และสหพันธ์ต่าง ๆ ได้จำกัดอำนาจของนายทุนเหล่านี้ แต่กลุ่มนายทุนยังคงมีอำนาจมากอยู่ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างนายทุนกับผู้ที่ไม่ใช่ นายทุน และการที่นายทุนยังคงปกครองประเทศ ยังคงเป็นพื้นฐานอันสำคัญของรัฐต่าง ๆ ในตะวันตก การต่อสู้ระหว่างชนชั้นยังคงมีอยู่ แต่ได้แสดงออกในทางที่รุนแรงน้อยกว่าแต่ก่อนเท่านั้น

๓. ชนชั้น ใน ประเทศไทย ในแง่การเมือง

ในประเทศไทย อาจจะแบ่งแยกกลุ่มชนออกเป็น ๓ ชั้นใหญ่ ๆ คือ ขนชั้นสูง ขนชั้นกลาง และมวลราษฎรธรรมดา ๆ ตั้งแต่สมัยการปฏิวัติ ๒๔๗๕ เป็นต้น การเมืองในประเทศไทยจำกัดอยู่แต่ในกลุ่มสังคมชั้นนำ นี้นัก

คือ สังคมชั้นสูงและชนกลาง (ระดับสูง) แต่ชนชั้นกลางอีกส่วนหนึ่งและมวลราษฎรธรรมดาถูกกันออกจากเวทีการเมือง

๓.๑ ขนชั้นสูง ขนชั้นสูงประกอบด้วยเจ้านายในราชวงศ์ และข้าราชการตำแหน่งสูง กลุ่มชนชั้นสูงส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่ดี รวย และเป็นเจ้าของที่ดินมากมาย แต่ไม่ค่อยจะมีความสนใจในด้านการค้าและอุตสาหกรรม ฉะนั้น ฐานะของชนชั้นนี้จึงลดความสำคัญลงไป

การปฏิรูปสังคมและการเมือง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงริเริ่มในช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๕๓ และโดยเฉพาะการปฏิวัติ ๒๔๗๕ ได้ลดความสำคัญของชนชั้นสูง (ขุนนาง) ลงอย่างมาก กลุ่มเชื้อพระวงศ์ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับสูง และได้รับอภิสิทธิ์หลายอย่าง และเป็นกลุ่มที่ยึดมั่นในประเพณีไทย โดยเฉพาะในค่านิยมแต่กนิยม การศึกษาและชีวิตแบบ ตะวันตกด้วย และมักจะมีบทบาทในการ ผสมผสาน ประเพณีไทยกับประเพณีตะวันตกเข้าด้วยกัน กลุ่มชนเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงมีอิทธิพลในทางการเมืองอยู่บ้าง แต่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจน้อย จะเห็นว่ามียุ่เพียงส่วนน้อยที่จะมีชื่ออยู่ในฝ่ายบริหารของบริษัทและของรัฐบาล

๔. J. Duffar, *Les Forces Politiques en Thaïlande*, PUF, Paris, 1972, p. 31

๕. G.L. Harris and others, *Area Handbook for Thailand*, U.S. Government Printing Office, Washington D.C. 20402, 1966, pp. 101-102.

๓.๒ **ชนชั้นกลาง** ปัจจุบันของชนชั้นกลางมี ๒ อย่างคือ **ทรัพย์สินสมบัติ** และ**หน้าที่การงาน** ถ้าในทางค้ำหรือการเงินแล้ว กลุ่มชาวจีนก็ถือว่าเป็นชนชั้นกลาง นายทุนกลุ่มนี้ไม่เป็นทั้งชาวนาและขุนนาง ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้า นักธุรกิจ กลุ่มชาวจีนเป็นชนชั้นกลางแต่ไม่ได้มีลักษณะของชาติ และไม่ได้รับอำนาจทางการเมือง

ในปัจจุบัน ประชาชนไทยที่นับว่าอยู่ในชนชั้นกลาง ประกอบด้วย ขนุนผู้นำใหม่ ข้าราชการ ครู อาจารย์ เลขาการและผู้ที่ทำงานในหน้าที่ระดับเดียวกัน กลุ่มชนผู้นำเป็นผู้ที่มีความหวังแก่ผู้ทรง ๆ ลงมา ข้าราชการ ครู อาจารย์ และเลขาการ ก็ต้องอาศัยผู้นำของตนในการไต่เต้าขึ้นสู่ระดับสูง ตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา เมื่อมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกแล้ว มักจะใช้ระบบราชการเป็นหนทางในการไต่เต้าสู่ระดับสูงของสังคม ถึงแม้ว่าในระยะเวลาคู่มาจะมีหนทางอื่น ๆ บ้างที่จะไต่เต้าขึ้นสู่ระดับสูงของสังคม แต่ระบบราชการก็ยังมีสำคัญอยู่มาก

สรุปแล้ว ชนชั้นกลางก็ประกอบด้วยกลุ่มดังต่อไปนี้คือ ชนชั้นผู้นำ (elite)^๖ ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการชั้นสูง นักธุรกิจทั้งไทยและจีน

และผู้มีอาชีพอิสระที่มีชื่อเสียงบางท่าน เนื่องจากกลุ่มนี้มีความรู้สึกในทางประเพณีนิยมน้อยกว่ากลุ่มชั้นสูง กลุ่มนี้จึงเลียนแบบชีวิตความเป็นอยู่แบบตะวันตกอย่างมาก ทั้งในด้านการศึกษาและสนิยมส่วนตัว ความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับจีนในระดับนี้รู้สึกจะดีกว่า ในระดับอื่น ๆ เราจะเห็นว่ามีการขยับชั้นสูงมักจะได้รับเชิญให้เป็น กรรมการ บริหาร ระดับ สูงของ บริษัทการค้าอุตสาหกรรมของคนจีนเสมอ กลุ่มพ่อค้านักธุรกิจจีนที่ร่ำรวยมักจะเปลี่ยนมาใช้ชื่อและนามสกุลไทย กลุ่มไทยและจีนจะร่วมเกี่ยวข้องในสังคมระดับเดียวกัน ส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนเดียวกัน มีการต้อนรับขับสู้กันอยู่เสมอ และมักจะให้ลูก ๆ หลาน ๆ แต่งงานด้วยกัน ถัดลงมาจากกลุ่มชนชั้นนำเป็นกลุ่มนักธุรกิจจีน ข้าราชการไทย และผู้มีอาชีพอิสระระดับกลางในกลุ่มนี้มีการแบ่งแยกกันมากขึ้นระหว่างประเพณีไทยกับประเพณีจีน คนจีนกลุ่มนี้ต้องการสร้างความร่ำรวย และการ รักษาประเพณีเดิมของคนไว้อย่างมั่นคง

กลุ่มพ่อค้าย่อย ข่างเทคนิค ลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และข้าราชการผู้น้อย ก็จัดอยู่ในระดับชนชั้นกลางเช่นเดียวกัน^๗

๖. ผู้เขียนเห็นว่า ชนชั้นผู้นำ ถ้าจะพิจารณาทางวัตถุนิยมจะจัดอยู่ในชนชั้นสูง เพราะระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชนชั้นนี้ผู้น้อยในระดับเดียวกับชนชั้นสูง

๗. *Op. cit.*, p. 103.

๓.๓ ประชาชนทั่วไป ประชาชนทั่วไปแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ เกษตรกรและกรรมกร

(๑) เกษตรกรและชาวนา เป็นที่ทราบกันแล้วว่า เกษตรกรรมเป็นกระดูกสันหลังของชาติ ประชาชน ๘๓% เป็นชาวนาและเกษตรกร และในบรรดาสินค้าออกของไทยทั้งหมด ๘๕-๙๐% เป็นสินค้าออกของเกษตรกร กสิกรรมที่สำคัญได้แก่การปลูกข้าว ซึ่งมีถึง ๗๐% ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด และผู้ที่มีอาชีพเพาะปลูกยางพารามีอยู่ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน ก่อนนี้ชาวนาจำนวน ๘๕% เป็นเจ้าของที่ดิน แต่ปัจจุบันรู้ดีกว่าชาวนา ผู้เป็นเจ้าของที่ดินลดลง และมีผู้เช่ามาทำกินเพิ่มมากขึ้น ที่ดินกลับเป็นของนายทุนหรือชนชั้นกลางเพิ่มขึ้น กำลังเป็นปัญหาต่อสังคมอย่างหนึ่ง

ในสังคม ชนบทห่างไกลที่ชาวนาไม่ค่อยมีหนังสือจะเห็นว่าความสงบสุขของสังคม นั้นมีมาก ชาวนาชาวนาส่วนใหญ่มั่นใจชอบสันโดษ รักษาประเพณีและจงรักภักดีต่อประเพณีทางพุทธศาสนา และมีความสุขอยู่กับการเป็นเจ้าของดินนาถึงแม้จะไม่ร่ำรวย ชาวนาส่วนใหญ่ชอบหาความสนุกกระหว่างเวลาว่างจากการทำนา

โดยทั่วไปชาวนาในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ มักจะไปทำบุญทำทาน ฟังเทศน์ ที่วัด ๆ เดียวกัน

และในสังคมดังกล่าวจะมีวัดเป็นสิ่งที่เคารพนับถือสูงสุด นั่นก็คือเจ้าอาวาสของวัดจะถือว่าเป็นผู้นำทางศีลธรรมในสังคมนั้น รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการวัด มักจะประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการนับถือในหมู่บ้าน

สังคมในชนบทโดยทั่วไปแล้วไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ และก็ไม่มีอะไรเป็นแบบพิธีต้องมากนัก หลักสำคัญโดยทั่วไปก็คือการนับถือผู้อาวุโส และผู้อาวุโสก็ต้องมีเมตตาต่อน้อย และความนับถือในศาสนาพุทธมากกว่า กฎเกณฑ์ที่ออกมาบังคับจากฝ่ายบ้านเมือง

การใช้ชีวิตส่วนใหญ่ของชาวนาชาวนาก็เป็นแบบเดียวกัน ส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกข้าว และกสิกรรมอย่างอื่น พวกที่อยู่ริมทะเลแม่น้ำก็ทำการประมงด้วย มีส่วนน้อยที่บวชเป็นพระเป็นครู และพ่อค้าย่อย หรือเจ้าของโรงสีเล็ก ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกันก็ปราศจากพิธี ต้องและส่วนใหญ่ก็เป็นญาติพี่น้องกัน

การเคารพนับถือกัน ในหมู่บ้านอาจจะเป็นตัวอายุ เพศ ศรัทธา บุคลิก หน้าที่การงาน โดยปกติผู้เฒ่าผู้แก่ก็มักมีความนับถือผู้มีวัยวุฒิสูงกว่า ผู้หญิงจะนับถือผู้ชาย ชาวราษฏรจะนับถือพระสงฆ์ ทรัพย์สมบัติมิได้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้มีตำแหน่งสำคัญ ๆ ในหมู่บ้าน คนในหมู่บ้านที่มีคุณธรรมและเคยบวชมาหลาย

พรรษาก็มักจะได้รับการนับถือจากสมาชิกในหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ร่ำรวยก็อาจจะใช้อิทธิพลทางการเงินต่อสมาชิกในหมู่บ้านได้

นอกจากนี้ ในครอบครัวในหมู่บ้าน สมาชิกในครอบครัวจะเคารพกันตามลำดับอายุและเพศ ฉะนั้นประเพณีของสังคมชวาบางส่วนจึงขัดกับหลักความเสมอภาคของสมาชิกในสังคม

(๒) *กรรมกรและลูกจ้าง* สภาพทางเศรษฐกิจของไทยยังไม่เจริญมาก ผลผลิตทางอุตสาหกรรมมีเพียง ๑๒ % ของผลผลิตแห่งชาติ แม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๐๔-๒๕๐๙ ให้ความไว้วางใจว่าจะเพิ่มความสำคัญของอุตสาหกรรม แต่กิจการอุตสาหกรรมของไทยยังมีน้อย

ที่เป็นเช่นนั้นเพราะเราขาดวัตถุดิบ และพลังงานสำหรับอุตสาหกรรมหนัก ฝ่ายอุตสาหกรรมที่ทำกันก็เป็นอุตสาหกรรมสินค้าทางเกษตร อีกประการหนึ่ง การที่คนไทย ไม่ชอบทำกิจการอย่างอื่นนอกจากทำไร่ทำนา การทำกิจการอุตสาหกรรมจึงตกอยู่ในมือคนจีน ก็มีบ้างที่คนไทยทำกิจการค้าและอุตสาหกรรม แต่ก็น้อยมากเมื่อเทียบกับคนจีน โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ก็เป็นโรงสี โรงงานน้ำตาล โรงเลื่อย

ไม้ คนงานที่มาทำงานในเมืองก็เกินไปตามฤดูกาล คือในระหว่างที่ว่างรอคอยข้าวออกรวงก็จะเข้ามาหางานทำในเมือง พอถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็ไปเก็บเกี่ยว หรือถึงฤดูค้าข้าวก็ไปค้าข้าวในนา พวกนี้จึงไม่มีประสบการณ์ในการรวมตัวเป็นรูปองค์กร^๑

เหตุผลทางด้านเชื้อชาติก็เป็นปัญหาหนึ่งต่อการก่อตั้งสหพันธ์ที่เปิดสำหรับกรรมกรทุกคน ในเมื่อคนจีนจะรวมตัวกันอยู่ในองค์กรเฉพาะเชื้อชาติคนไทยไม่มีคนไทยและองค์กรดังกล่าวนี้มีอะไรไปก็อยู่เบื้องหลังเสมอ ๆ ซึ่งเรื่องนี้รัฐบาลก็สอ ส่องอยู่ตลอด เวลาแต่จะ ได้ผลหรือไม่อยู่ที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบว่า จะทำงานจริงจังหรือไม่

จากความ กลัวว่า กิจการค้าและอุตสาหกรรมจะตกอยู่ในมือของต่างด้าว รัฐจึงยื่นมือเข้ามาดำเนิน กิจการ ผูกขาดเสียเอง หลายอย่าง รวมทั้งการ ควบคุม สหพันธ์และ สมาคมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด จะเห็นว่ารัฐได้ผูกขาดดำเนินกิจการเกี่ยวกับยาสูบ ไม้ กระดาษ ซีเมนต์ การทอผ้า เกล็ด รถมอเตอร์ วิทยุ เป็นต้น บางอย่างที่ดำเนินการขาดทุนก็เปลี่ยนนโยบายใหม่ โดยให้ บริษัทเอกชน รับสัมปทาน ไปทำโดยให้เงินค่าตอบแทนแก่รัฐเป็นรายปี

๑. E.L. Fogg "Labour Organisation in Thailand", *Industrial and Labour Relations Review*, April 1953, pp. 368-377.

สหภาพกลางแรงงาน (L' Union central du Travail) เป็นองค์การกรรมกรที่สำคัญองค์การแรก ก่อตั้งขึ้นมาเมื่อ ๑ มกราคม ๒๔๙๐ นำโดย นายปรีดี พนมยงค์ มีสมาชิกระหว่าง ๒๐,๐๐๐-๓๐,๐๐๐ คน ทั้งในกรุงเทพฯ และที่ต่างจังหวัด ในปี ๒๔๙๒ สหภาพนี้ก็เป็นสมาชิกของสหภาพกรรมกรแห่งโลก แต่รัฐบาลสมัยนั้นกลัวองค์การนี้มากจึงได้ออกกฎหมายต่อต้านคอมมิวนิสต์ และอาศัยกฎหมายนี้ล้มเลิกสหภาพแรงงานนี้เสีย ในปี ๒๔๙๓ สหภาพนี้มีสมาชิกประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน ดำเนินการอย่างลับ ๆ ได้คืน ในปี ๒๔๙๑ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ตั้งสหภาพกรรมกรแห่งประเทศไทย ขึ้นในปี ๒๔๙๔ สหภาพนี้ก็เป็นสภาสหพันธ์แห่งชาติ (Le Congrès national des Syndicats) ซึ่งผู้นำได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลส่วนใหญ่เป็นนายตำรวจ นายทหาร สหภาพนี้มีสมาชิก ๗๕,๐๐๐ คน รับเฉพาะผู้สัญชาติไทย ซึ่งผิดกับสหภาพของนายปรีดีรับสมาชิกทั้งไทยและจีน สภาสหพันธ์แห่งชาติของจอมพล ป. มีความมุ่งหมายในโครงการว่าจะต่อต้านคอมมิวนิสต์

ในปี ๒๔๙๗ ก็ได้มีการก่อตั้งสมาคมกรรมกรเสรีแห่งประเทศไทย (L' Association des Travailleurs libres de Thaïlande) มีจุดมุ่งหมายที่จะตั้งกรรมกรจีนออกมาจากสห-

ภาพกลางแรงงานของนายปรีดี ซึ่งเข้าใจกันว่า เป็นคอมมิวนิสต์ พล.ต. เต่า ศรียานนท์ สนับสนุนองค์การนี้ ในปี ๒๔๙๑ หลังจากที่นายควง อภัยวงศ์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จอมพล ป. ขึ้นมาแทนนั้นกฎหมายแรงงาน พ.ศ. ๒๔๙๙ ยอมให้มีสหพันธ์ แต่ต้องจดทะเบียนและวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเรียกร้อง หากมีการขัดแย้งกันในโรงงาน แต่ห้ามมิให้นัดหยุดงาน การหยุดงานถือว่าเป็นความผิดต้องถูกทำโทษ ผู้นำของสหพันธ์จะต้องมีสัญชาติไทย มีสหพันธ์จดทะเบียน ๑๖ สหพันธ์

ในปี ๒๔๙๑ สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็อนุญาตให้มีสหพันธ์แล้ว แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล อย่างไรก็ดี พ.ร.บ. แรงงาน พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ยอมให้สหพันธ์มีอำนาจในการเป็นตัวแทนของกรรมกรในการเจรจา และได้วางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการในกรณีที่มีการขัดแย้งกันในการทำงาน แต่ความจริงแล้ว จอมพล ป. ก็พยายามควบคุมขบวนการกรรมกรไว้โดยการต่อต้านสหพันธ์แห่งชาติของสหภาพกรรมกร พอถึงสมัยจอมพลสฤษดิ์ ตั้งแต่ปี ๒๔๐๑ สหพันธ์กรรมกรก็ถูกยุบ และพอถึงสมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในปี ๒๕๐๖ เป็นต้นมาก็ยังไม่ยอมให้มีสหพันธ์กรรมกรอยู่นั่นเอง

ลูกจ้างและกรรมกรมักจะได้รับเงินเดือนน้อย ไม่พอกับค่าครองชีพในระยะก่อน ๆ ตั้งแต่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็พยายามบีบหรือกดดันกรรมกรไม่ให้มีปากเสียงด้วยการออกกฎหมายห้ามการชุมนุมประท้วงบ้าง หรือพยายามเข้าควบคุมกรรมกรเสียเองบ้าง จนทำให้กรรมกรไม่กล้าเรียกร้องเงินเดือนหรือค่าจ้างเพิ่ม ทั้งๆ ที่ไม่พอใช้ แต่พอถึงปัจจุบัน เมื่อรัฐบาลให้สิทธิเสรีภาพอย่างจริงจังแก่ประชาชน ปรากฏว่ามีการชุมนุมเรียกร้องเงินเดือน ค่าจ้างกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อให้สมมูลกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น และเพื่อลดการเอารัดเอาเปรียบกันมากเกินไประหว่าง นายทุน กับลูกจ้างและกรรมกร

๔. การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างชนชั้นกับ ความ เจริญ มั่นคง ทางการเมือง

ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกับ ในสหรัฐอเมริกา อินเดีย ยุโรป และประเทศอื่น ๆ คือ มีชนชั้นทั้งใดกล่าวมาแล้ว ความไม่ลงรอยกันระหว่างชนชั้นก็มีเหมือนกันแต่มีน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่เป็นที่ตั้งนั้นก็เพราะเรามีศาสนาพุทธเป็นเครื่องส่งเสริมให้ มีการร่วมมือ กันระหว่างชนชั้น หลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์สอนให้บุคคลชั้นนำหรือชั้นสูงหรือเศรษฐี มีความ

เมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนจน สอนให้คนจนขยัน ขันแข็ง ในการ ประ กอบ สัมมา อาชีวะ สอนให้มีความเกรงกลัวต่อบาป สอนให้มีความอดทนและอดกลั้นในการสร้างความคิดให้กับตน และสังคม สอนให้มีความสามัคคี ความกตัญญูแก่เวทียี่ต่อผู้มีพระคุณ หลักเหล่านี้คอยช่วยมิให้พ่อค่านายทุนกอบโกยผลประโยชน์อย่างทารุณแบบในประเทศทางตะวันตก จิตใจพ่อค่านายทุนในไทยยังคิดถึงหลักเมตตา จึงได้ถวายเงินทำบุญแก้วัดและองค์การกุศลต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือคนจน คนจนส่วนใหญ่ก็รู้ว่าตนเองมิได้ถูกขูดรีดจากคนรวยมากเกินไป จึงมิได้กระทำการต่อต้านแบบรุนแรงเกินไป

ฉะนั้น ถ้าชนชั้นสูงและชนชั้นกลางจะได้พยายามแผ่เมตตาต่อคนจนด้วยความ บริสุทธิ์ใจที่จะช่วยเหลือคนจนให้มีการศึกษาอย่างพอสมควร ให้มีอาชีพการงานพอเลี้ยงตัวเลี้ยงครอบครัวได้ และรู้จักรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม ก็เท่ากับเป็นการยกระดับของสังคมให้ดีขึ้น ย่อมทำให้สังคมส่วน รวมดีขึ้น ไม่ช้าก็เร็ว เพราะสังคมมิได้ประกอบแต่เพียงชนชั้นสูงและชนชั้นกลางแต่ยังมีชนชั้นธรรมดาอีกเป็นจำนวนมาก การช่วยยกระดับความคิดอ่าน ฐานะ และ ความรู้ สักดิติ ขอบต่อ สังคมให้ แก่มวลชนเหล่านี้จึงเป็นภาระที่น่าสรรเสริญอย่างมาก ซึ่งเราพอจะพบได้ในความรู้สึกรักของชนชั้นสูงและ

ชนกลางของไทย ลักษณะอันนี้ช่วยค่าจนความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมไทย

ตราบโคที่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลางยังมีเมตตาต่อคนจน ไม่มีการเอาเปรียบคนจน ปกครองบ้านเมืองอย่างยุติธรรม และช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้แก่มวลชน บ้านเมืองนี้ย่อมเจริญเพราะชนทุกชั้นจะหันเข้ามาร่วมมือกัน แทนที่จะหันหลังให้กัน

เท่าที่ผ่านมามาตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการปกครองโดยรัฐธรรมนูญ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา อันเป็นระยะที่ชนชั้นกลางจำนวนไม่มากนัก ได้มีอำนาจขึ้นมา ชนชั้นกลางซึ่งมี ๒ กลุ่ม คือ ข้าราชการทหารและพลเรือนชั้นสูงกับพ่อค้า ได้ร่วมกันทำการเอาเปรียบ ประชาชน โดย ไม่ ยอมให้ มวล ชน โดยเฉพาะที่เป็นลูกจ้าง กรรมกร ชาวนา และผู้มีอาชีพอิสระ จะมีสิทธิมีเสียงในบ้านเมืองของตน ซึ่งยังมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเพิ่มมากขึ้น เริ่มมาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ เป็นต้นมา จนถึงสมัยจอมพลถนอมเป็นนายกรัฐมนตรี คนส่วนน้อยที่ปกครองประเทศพยายามเอาเปรียบทุกวิถีทางที่จะสร้างอภิสิทธิ์และความร่ำรวยให้แก่ตนเองและพรรคพวก โดยกลวิธีต่าง ๆ ในแบบที่เล่ห์กฎหมายและด้วยอิทธิพลมืด การเอาเปรียบ ของชน ชั้นกลาง ดังกล่าว มีลักษณะกว้างขวางทั่วประเทศ จนทำให้มวลชนทนไม่ไหวถึงความอยุติธรรม ก็เริ่มชุมนุมเรียกร้อง

ความยุติธรรมขึ้น ดังที่ทราบกันแล้ว จนกระทั่งถึงขั้นนองเลือดเพราะ รัฐบาลของ จอมพลถนอม ไม่ยอมรับฟังเสียงประชาชน จนกระทั่งประชาชนได้รับชัยชนะในที่สุดเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ปกครองโคที่ ไม่คำนึงถึงการสร้างความยุติธรรมในสังคมมวลชนแล้ว กลุ่มผู้ปกครองนั้นจะอยู่ไม่ได้หรือถ้าอยู่ได้ก็อยู่ได้ไม่นาน ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน คือ ชนชั้นผู้ปกครอง ชนชั้นกลาง และประชาชนคนธรรมดา ต้องร่วมมือกันในการที่จะสร้าง สรรค์ความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม เมื่อความยุติธรรมได้รับการประกัน ก็จะไม่มีการแสวงงผลประโยชน์กันและกัน ต่างก็จะตั้งหน้าทำมาหากินตามหน้าที่ ที่ตนรับผิดชอบ ได้เต็มที่ โดยมุ่งหมายเพื่อให้ บรรลุถึงความ เจริญมั่นคงของรัฐเพียงอย่างเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐย่อมเจริญมั่นคงอย่างแน่นอน

สำหรับผู้เขียนเห็นว่า มวลชนซึ่งประกอบด้วยชาวนา กรรมกร และลูกจ้างนั้น ไม่สามารถที่จะเป็น ผู้ปกครองประเทศหรือสังคมที่ดีได้ เพราะระดับความรู้ในการปกครองส่วนรวมยังมีไม่พอ กลุ่มชนชั้นดังกล่าวมีความเหมาะสมตาม ธรรมชาติในการที่ ทำงานตามที่ตนรับผิดชอบ คือ ชาวนาก็ทำนา ชาวสวนก็ทำสวน ลูกจ้างก็เป็นลูกจ้าง อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มดังกล่าวก็มี อยู่บ้างแต่ เป็นเพียง ส่วนน้อยที่

อาจจะมีความคิดอ่านฉลาดจนสามารถทำมาหากินจนร่ำรวยมีฐานะ มีชื่อเสียง หรือเป็นนักปกครอง แต่ก็เป็นส่วนน้อย ฉะนั้น หลักการที่มาร์กซ์คิดไว้ คือ การปกครองแบบเผด็จการโดยชนชั้น กรรมกรจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ การไม่มีความรู้ความชำนาญในการปกครองของกรรมกร จะนำสังคมไปสู่อนาธิปไตย และความวุ่นวายในที่สุด

อย่างไรก็ดี หลักสำคัญประการหนึ่งที่จะนำสังคมไปสู่ความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ การให้การศึกษาทางการเมืองอย่างถูกต้องแก่ลูกหลานชาวนา ชาวนสวน กรรมกร และลูกจ้าง พร้อมไปกับการเรียนวิชาชีพ เพราะต่อไปเด็กเหล่านี้ จะเป็น กำลัง ของชาติ การพัฒนาเด็ก ๆ เหล่านี้ก็เท่ากับช่วยให้สังคมไม่หยุดอยู่กับที่ แต่จะทำให้สังคมก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง เด็กเหล่านี้เมื่อจบการศึกษาไป ประกอบ อาชีพและ กลาย เป็น ชนชั้น กลางที่มีความรู้ทางการเมืองอย่างดี ซึ่งก็จะช่วยเป็นสะพานประสานความร่วมมือสามัคคีระหว่างประชาชนธรรมดา ซึ่งเป็นพ่อแม่พี่น้องชาวนาชาวนสวนของตนกับชนชั้นผู้ปกครองหรือชั้นสูง และเด็กเหล่านี้ต่อไปมีโอกาสเป็นผู้ปกครองได้เพราะได้รับการอบรมสั่งสอนมาแต่เด็ก ๆ

สำหรับผู้ปกครองต้องเป็นผู้ที่มีเหตุผลอย่างแท้จริง ดังที่เพลโตกล่าวไว้ และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้วย และอาริสโตเติลก็กล่าวว่า จุดมุ่ง

หมายของรัฐบาลก็เพื่อสร้างชีวิตที่ดีอยู่ใต้ปกครอง การเมืองซึ่งเป็นศิลปะหรือศาสตร์ในการวางแผนทางปฏิบัติของส่วนรวม จะคลุมถึงศีลธรรมและขณะเดียวกันก็คลุมถึงศิลปะและศาสตร์ในการวางแผนทางปฏิบัติของบุคคลด้วย มนุษย์เกิดมาเพื่อชีวิต และโอกาสที่จะทำความดีได้ เพราะมนุษย์ได้มารวม กันอยู่ใน สังคม หรือในเมือง จุดมุ่งหมายของเมืองคือการให้หลักประกันไม่เพียงแต่ที่อยู่อาศัยเท่านั้น แต่ควรมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายด้วยการเมืองต้องมุ่งถึงคุณภาพและความสมบูรณ์พูนสุขของประชาชน

จุดมุ่งหมายของการเมืองตามความคิดของอาริสโตเติล มิใช่อยู่ที่การเอาชนะกันมิใช่การสร้างหรือกอบโกยความร่ำรวย แต่เป็นการสร้างประชาชนส่วนรวมให้เข้าถึงความดี สำหรับผู้ปกครองเมืองนั้น อาริสโตเติลเห็นว่าอาจจะเป็นบุคคลคนเดียว กลุ่มบุคคล หรือโดยประชาชนก็ได้ ถ้าหากว่าเราดำเนินตามแบบความคิดของเพลโตและอาริสโตเติล เป็นอันแน่ใจได้ว่าสังคมไทยย่อมเจริญ เป็นปึกแผ่น และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแน่นอน

ตามความเห็นของอาริสโตเติล ระบอบการปกครองทุก ระบอบมีลัทธิ และส่วน เสียถ้าไม่รู้ จักใช้ ระบอบนั้น ก็จะก่อให้เกิด การ แยก ความสามัคคีกัน ได้ ที่สำคัญจึงอยู่ที่การ “รู้จักใช้” อาริสโตเติลยืนยันว่าประชาชนในสังคมมีทั้งความเท่าเทียมและ ไม่เท่าเทียมกัน ในเวลา

เดียวกัน คือ เท่าเทียมกันในบางเรื่องและไม่เท่าเทียมกันในบางเรื่อง ความบกพร่องของประชาธิปไตยอยู่ที่ว่าจะให้มีความเท่าเทียมกันอย่างเด็ดขาดและทั่วไป ซึ่งตามสภาพความจริงความเท่าเทียมกันจะมีอยู่เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ความบกพร่องของระบอบประชาธิปไตยอยู่ที่การกำหนดหลักความไม่เท่าเทียมกันอย่างเด็ดขาดและทั่วไป ในขณะที่ประชาชนไม่เท่าเทียมกันแต่เพียงบางเรื่อง แต่มีหลายเรื่องที่ประชาชนอาจเท่าเทียมกันได้

โดยสรุป ในการปกครองต้องยอมรับว่ามีชนชั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สังคมจะเจริญและมั่นคงอยู่ได้ ก็ด้วยความร่วมมือระหว่างชนชั้น คือ ผู้ปกครองหรือชนชั้นปกครองต้องปกครองด้วยหลักความยุติธรรมอย่างแท้จริง ด้วย

ความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้กับสังคมโดยการวางหลักการอบรมเยาวชนรุ่นหลังๆ ให้พัฒนาขึ้นๆ ขึ้นไป ครอบงำที่เยาวชนได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องมากขึ้น สังคมในอนาคตก็ย่อมเจริญขึ้นและมีระเบียบขึ้นด้วย ผู้ที่อยู่ได้ปกครองก็ต้องประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ไม่เบียดเบียนกันและกัน และร่วมมือกับผู้ปกครองผู้มี ความยุติธรรม ในการสร้างสรรค์ ความเจริญให้แก่สังคม ชนทุกชั้นจะต้องหันหน้าเข้าหากันไม่ไว้หน้าหลังให้กัน คือ ชนชั้นสูงหรือชนชั้นปกครองก็จะต้องไม่กดขี่ข่มเหงราษฎร นายทุนก็จะไม่ขูดรีดเอารัดเอาเปรียบราษฎร และราษฎรก็ต้องตั้งหน้าประกอบ สัมมาอาชีพะ และร่วมมือกับ รัฐบาลที่ ยุติธรรม ในการสร้าง สร้างสรรค์ ความเจริญและความดีให้แก่ชาติบ้านเมือง

